

Bemærkninger til forslaget

Sindslidende, der begår lovovertrædelser, er ikke ligestillet med ikke-sindslidende lovovertrædere. Grundlæggende beror det på den humane tanke, at man ikke bør straffe sindssyge (straffelovens § 16, se bilag 1).

Imidlertid kan retten, hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af straffelovens § 16, idømme »andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser« (§ 68). Det kan være tilsyn eller behandling, men det kan også være tvangsanbringelse på hospital for sindslidende. *Den afgørende forskel i forhold til en almindelig straffedom er tidsubestemtheden.* Det betyder, at sindslidende lovovertrædere principielt har ringere retsbeskyttelse end andre, for så vidt som en veldefineret og afgrænset sanktion må anses for helt fundamental ud fra et retsbeskyttelsessynpunkt. I forhold hertil er sindslidende lovovertrædere retsløse.

Det kan forekomme, at den sindslidende, der idømmes tvangsanbringelse, slipper med langt kortere frihedsberøvelse, end hvis vedkommende havde fået en almindelig frihedsstraf. Men som anført af overlæge Steen Borberg, tidligere Statsanstalten Herstedvester, nu Sct. Hans hospital, i hans henvendelse til folketingets retsudvalg¹⁾ kan disse »positive« undtagelser ikke være noget argument for tidsubestemte foranstaltninger, men bekræfter kun den vilkårlighed, der hersker over for sindssyge.

Forskelsbehandlingen kan vanskeligt begrundes i samfundets sikkerhed mod gentagen kriminalitet. Der er nemlig trods mange undersøgelser intet, der påviser en sammenhæng mellem sindssyge og kriminalitet²⁾. I øvrigt ville det da også – selv om en sådan sammenhæng kunne påvises – være fuldkommen uacceptabelt at benytte en *statistisk* sammenhæng i en retslig bedømmelse af enkelttilfælde. (Det ville man da heller ikke drømme om for andre befolkningsgruppers vedkommende, selv om man ofte finder klar statistisk sammenhæng mellem gruppens alder, køn, erhverv osv. og hyppigheden af kriminalitet).

For andre lovovertrædere gælder, at de er fri, når straffen er udstået. Først ved ny lovovertrædel-

se følger ny straf. Man tager *ikke* ved udlobet af straffen stilling til, om samfundet nu er rimeligt sikret imod gentagen kriminalitet fra den pågældendes side (hvilket samfundet som bekendt ikke er, jfr. tilbagefaldsprocenten, som for visse grupper af lovovertrædere er tæt på 100). Det må anses for helt centralt for retsbeskyttelsen og imod vilkårligheden, at vi har indrettet os sådan. Men det gælder altså ikke sindssyge lovovertrædere, som idømmes tidsubestemte foranstaltninger, der ofte er lige så indgribende. For at disse kan ophæves, kræves en fornyet *både* psykiatrisk og retslig vurdering af personen. Vurderingen skal efter lovens ordlyd gå på, om man har forebygget yderligere lovovertrædelser – hvilket naturligvis aldrig kan garanteres. (Tænk, om samme kriterium blev anvendt for løsladelse af ikke-sindssyge lovovertrædere! Så skulle der strengt taget aldrig forekomme løsladelser).

Antallet af idømte psykiatriske foranstaltninger er 100–150 årlig³⁾. Det viser også, at disse personer ikke spiller nogen væsentlig rolle for kriminalitetsniveauet, for risikoen for gentagen kriminalitet, i betragtning af, at der årlig idømmes omkring 6.000 frihedsstraffe. Det ringe antal bør selvsagt ikke bruges som begrundelse for, at så kan man roligt opretholde forskelsbehandlingen. Det forhold, at varigheden af den »tidsubestemte« frihedsberøvelse i store træk svarer til strafudmålingen for samme lovovertrædelse, begået af en ikke-sindssyg, bør heller ikke benyttes som undskyldning. Der er undtagelser begge veje, og det er vilkårligheden og retsløsheden for sindslidende sammenlignet med andre lovovertrædere, der udgør det principielle problem. Det ringe antal kan i givet fald kun yderligere begrunde, at vilkårligheden bringes til ophør.

Den dømte eller bistandsværgeren kan på linje med anstalten eller anklagemyndigheden begære den idømte foranstaltning ændret eller endelig ophævet (straffelovens § 72). Men hvis retten afviser begæringen, skal der gå mindst et halvt år, for ny begæring kan fremsættes. En begrænsning af den art er selvfølgelig fra et retsbeskyttelsessynpunkt højst problematisk. Men en eller anden